

A.E.

κ. Antonio Guterres
Πρωθυπουργό Πορτογαλίας

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2000

Αγαυέ Αιτώριο,

Η πρωτοβουλία σου να προχωρήσουμε στη Λισσαβόνα στη διαμόρφωση μιας πιο εξειδικευμένης στρατηγικής, που θα λαμβάνει υπόψη της όχι μόνο τα προβλήματα της απασχόλησης, αλλά επίσης τη σχέση μεταξύ απασχόλησης, τεχνολογίας και γνώσης καθώς και το πρόβλημα της κοινωνικής συνοχής, είναι μια εξαιρετική ευκαιρία να εμβαθύνουμε την πολιτική μας σ' ένα τομέα με πολλές αδυναμίες.

Στην Ευρώπη σήμερα, παρά τις μικρές βελτιώσεις στα ποσοστά της ανεργίας, πλανάται ένας διάχυτος φόβος στους εργαζόμενους. Ο φόβος των ανέργων, μήπως παραμείνουν στη θέση του άνεργου οριστικά με ό,τι αυτό σημαίνει για την οικογένειά τους, αλλά και ο φόβος του εργαζόμενου για το αν στο μέλλον βρεθεί στην ανεργία, και ο φόβος του νέου για το αν και πότε θα ενταχθεί στην παραγωγική διαδικασία. Σε τελευταία ανάλυση, ο φόβος όλων πώς θα διαμορφωθούν οι συνθήκες στην αγορά εργασίας στο προσεχές μέλλον.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύνολο και οι κυβερνήσεις μας πρέπει να προχωρήσουμε σε πειστικές απαντήσεις προς την κοινωνία και δράσεις, που να οδηγούν σε ορατά αποτελέσματα.

Για τους λόγους αυτούς πιστεύω, πως ότι ξεκίνησε στο Άμστερνταμ έχει βελτιώσει την κατάσταση, αλλά όχι σε σημείο που να ικανοποιεί το κοινωνικό αίσθημα. Η πολιτική μας για την απασχόληση είναι πλέον υπαρκτή, παράγει αποτελέσματα και πρέπει να την διευρύνουμε και να την εμβαθύνουμε.

Συμφωνώ μαζί σου, ότι το θέμα της απασχόλησης δεν είναι ξεκομμένο από άλλα μεγάλα ζητήματα που αφορούν την μελλοντική πορεία της Ευρώπης. Θα αναφέρω ενδεικτικά τα εξής:

1. Πώς θα διατηρήσουμε και θα ισχυροποιήσουμε τη μεγέθυνση των οικονομιών μας, μέσα από την οποία θα παράγονται εισόδημα, θέσεις απασχόλησης, εμπιστοσύνη για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Πώς η αναπτυξιακή διαδικασία θα συνδεθεί με την εδραίωση ενός κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης στις κοινωνίες των χωρών μας. Πρέπει να εμπνεδώσουμε την εμπιστοσύνη ότι :
 - Οι πολιτικές μας περιορίζουν τους κινδύνους από τις ταχύτερες τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές.
 - Οι αλλαγές που πρέπει να γίνουν δεν οδηγούν σε κοινωνίες των 2/3.
 - Οι παρεμβάσεις μας διασφαλίζουν τον κοινωνικό χαρακτήρα του ευρωπαϊκού μοντέλου ανάπτυξης.
3. Πώς θα αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα της Ευρωπαϊκής ανεπάρκειας σε όρους ανταγωνιστικότητας και αξιοποίησης της καινοτομίας και γνώσης στην παραγωγή, ελέγχοντας τον περιορισμό της απασχόλησης. Ειδικότερα οφείλουμε, να αναζητήσουμε νέα κοιτάσματα απασχόλησης ικανά να αντισταθμίσουν την τεχνολογική ανεργία.
4. Πώς μπορούμε να κατευθύνουμε τις παρεμβάσεις μας ώστε να μειώσουμε το χάσμα πλούτου και ευημερίας μεταξύ των περιφερειών της Ένωσης.
5. Πώς θα επιταχύνουμε τη διάχυση και αξιοποίηση της καινοτομίας, της νέας τεχνολογίας, νέα οργανωτικά σχήματα και νέες γνώσεις στο σύστημα εκπαίδευσης και παραγωγής. Ειδικότερα πώς διαμορφώνουμε ένα σύστημα εκπαίδευσης, που έχει την ικανότητα όχι μόνο να μεταφέρει τις αναγκαίες νέες γνώσεις, σε εκπαιδευόμενους στα σχολεία, τα Πανεπιστήμια ή τους χώρους δουλειάς, αλλά και να μετασχηματίζεται συνεχώς. Πως διευκολύνουμε την ζητούμενη πρόσβαση στο Διαδίκτυο και πως ενισχύουμε την κοινωνία της πληροφορίας.
6. Πώς αποτρέπουμε ένα αρνητικό χαρακτηριστικό που φαίνεται να είναι έντονο στο νέο υπόδειγμα που αναπτύσσεται, δηλ. την αύξηση των ανισοτήτων που συνοδεύουν την αύξηση του ΑΕΠ.
7. Πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε την εμπειρία των χωρών μας, αλλά και χωρών έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ώστε να υιοθετήσουμε θετικές και επιτυχημένες πλευρές της πολιτικής τους, αποφεύγοντας όμως τις αρνητικές πλευρές τους.

8. Πώς μπορούμε να ανατρέψουμε τις οικονομικές, αλλά και κοινωνικές διακρίσεις, που παρά την θεσμική ισότητα, εξακολουθούν να πλήττουν ορισμένα τμήματα της κοινωνίας, όπως ιδιαίτερα τις γυναίκες, αλλά και τα παιδιά, τους άνεργους και τους ηλικιωμένους.
9. Πώς οι αλλαγές αυτές θα προχωρήσουν, δίνοντας ένα νέο και πειστικό περιεχόμενο στο όραμα μας, ικανό να συγκεντρώσει την υποστήριξη της κοινωνίας.

Πιστεύω, ότι η πολιτική μας στο θέμα της απασχόλησης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα εξής τρία στοιχεία :

- Συμμετοχή των εργαζόμενων με αύξηση των πραγματικών μισθών και συμμετοχή στα οφέλη που δημιουργεί η αύξηση του ΑΕΠ.
- Υλοποίηση συλλογικών και κοινωνικών αξιών που διαμορφώνουν το ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο λειτουργίας του κάθε ατόμου.
- Κοινωνική εμπιστοσύνη στη διακυβέρνηση και στις προοπτικές της κάθε χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως σύνολο.

Η καθιέρωση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος θέτει κρίσιμα ερωτήματα για αντιλήψεις, αξίες και δεδομένα που επικράτησαν στις κοινωνίες μας και που πρέπει να επανεξεταστούν χωρίς όμως να αλλοιωθεί το βάρος του κοινωνικού στοιχείου του ευρωπαϊκού μοντέλου.

Αναφέρω ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα :

- Η ίδια η έννοια της γήρανσης έχει αλλάξει. Η αύξηση του μέσου όρου ηλικίας σημαίνει ότι στην ίδια ηλικία σήμερα ο μέσος πολίτης σε σύγκριση με 40 χρόνια πριν έχει διαφορετικές δυνατότητες. Πρέπει να αξιοποιήσουμε αυτό το ανθρώπινο δυναμικό και να το εντάξουμε σε μια στρατηγική αύξησης του οικονομικού δυναμισμού και της απασχόλησης.
- Τα προβλήματα της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού, της γήρανσης του πληθυσμού, οι μεταβολές στη δομή των νοικοκυριών, καθώς και η αύξησης της

κινητικότητας των εργαζομένων, θέτουν νέες διαστάσεις στο ζήτημα της ισορροπίας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

- Η γρήγορη εξέλιξη και αλλαγή της τεχνολογίας σημαίνει ότι δεν ενδιαφέρει μόνο η προώθηση των επιχειρηματικών εκκινήσεων αλλά και η επιμήκυνση του μέσου χρόνου ζωής των ΜΜΕ και η υπέρβαση των εμποδίων που καθλώνουν την μεγέθυνσή τους ή που οδηγούν στο κλείσιμό τους. Διαφορετικά χάνεται η γνώση, η εμπειρία και οι δεξιότητες που συσσωρεύονται.
- Τα φορολογικά συστήματα πρέπει να αναθεωρηθούν, ώστε να περιοριστούν οι επιβαρύνσεις που περιορίζουν την απασχόληση.

Πρέπει να δούμε πώς προωθούμε την καινοτομία και την παραγωγικότητα, χωρίς να δημιουργούμε μονομερή κίνητρα για περιορισμό της απασχόλησης. Να προσπαθήσουμε να εξασφαλίσουμε πιο ουδέτερες επιδράσεις της φορολογίας στην τεχνολογική πρόοδο ως προς τη χρήση των συντελεστών παραγωγής.

- Το Κράτος φαίνεται να έχει μια μεγάλη ανάγκη ανασχεδιασμού ώστε να μην παραμένει προσανατολισμένο σε πολιτικές και μέτρα που δεν εξυπηρετούν πλέον. Η καινοτομία πρέπει να εισδύσει και στο χώρο του δημόσιου τομέα.

Για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τα παραπάνω δεδομένα, νομίζω ότι πρέπει να δώσουμε βάρος στο συντονισμό των πολιτικών. Μια Ευρωπαϊκή στρατηγική ανάπτυξης και απασχόλησης απαιτεί καλύτερο συντονισμό μεταξύ μακροοικονομικών πολιτικών, διαρθρωτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων και των ενεργών πολιτικών απασχόλησης, με ευθύνη του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στο πλαίσιο αυτό χρειάζεται να ενδυναμώσουμε τη διαδικασία του Λουξεμβούργου στη βάση των συμπερασμάτων της ενδιάμεσης αξιολόγησης που θα διενεργηθεί από την Πορτογαλική Προεδρία. Οι ενεργές πολιτικές, απασχόλησης χρειάζεται να αποκτήσουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και να συνδεθούν με την παραγωγική διαδικασία.

Εξίσου σημαντικός είναι ο προσανατολισμός μας στη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάληψη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων και ποιοτικών θέσεων απασχόλησης. Στην περίπτωση αυτή σημαντικός παράμετροι θα πρέπει να είναι η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και ο εκσυγχρονισμός των δημοσίων υπηρεσιών

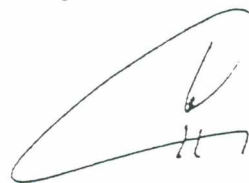
υποστήριξης των ΜΜΕ. Ειδικά για τις μικρές επιχειρήσεις θα πρέπει επιπλέον να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που παρέχει το ηλεκτρονικό εμπόριο και τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δώσουμε στην καταπολέμηση της φτώχειας και γενικότερα του κοινωνικού αποκλεισμού. Εκτός από το mainstreaming σε άλλες πολιτικές μας (εκπαίδευση, κατάρτιση, απασχόληση και κοινωνική προστασία) θα έβλεπα θετικά την ανάπτυξη ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την αντιμετώπιση της κοινωνικής ένταξης των νέων.

Τέλος, η δημιουργία ενός αξιόπιστου μηχανισμού συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarking), μπορεί πράγματι να βοηθήσει. Για να είναι όμως αποτελεσματική η άσκηση αυτή πρέπει να καλύπτει όλες τις σημαντικές πτυχές ενός φαινομένου. Για παράδειγμα όχι μόνο την επιτυχία ή αποτυχία στη δημιουργία θέσεων εργασίας, αλλά και τις εξελίξεις σε θέματα μισθών, ασφάλισης και εργασιακών δικαιωμάτων. Να δούμε τα αίτια των διαφορετικών επιδόσεων στη μία ή την άλλη περίπτωση. Υπάρχουν πολλοί αλληλοεπηρεασμοί μεταξύ των πτυχών αυτών, και μια ποσοπτική οπτική μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα. Η συγκριτική αξιολόγηση είναι χρήσιμη και διευκολύνει στο να μετρήσουμε την πρόοδο. Δεν πρέπει όμως να αναγάγουμε ορισμένους δείκτες σε απόλυτο κριτήριο επιτυχίας ή αποτυχίας. Αυτό, τόσο γιατί κατά κανόνα υπάρχουν σημαντικές εθνικές διαφορές, όσο και γιατί οι πολιτικές μας απαιτούν ένα εύλογο διάστημα ώστε να αποδώσουν.

Τα θέματα της απασχόλησης και της αξιοποίησης της σύγχρονης γνώσης θέτουν επί τάπητος πολλά μεγάλα ζητήματα, οικονομικά και κοινωνικά. Χαίρομαι, που θα έχουμε τη δυνατότητα να συζητήσουμε πάνω σ' αυτά και προσδοκώ ότι οι αποφάσεις μας θα συμβάλουν να ξεπεράσουμε σημαντικές πηγές δυσαρέσκειας και ανησυχίας για τις κοινωνίες μας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Κ. Σημίτης